

QUADERNS GADESO

ANÀLISI DE LA REALITAT SOCIOECONÒMICA DE LES ILLES BALEARS. N.º1. ABRIL 2001

ELS QUADERNS GADESO

Els quaderns Gadeso van dirigits a persones i col·lectius (empresaris, estudiants, professionals, mitjans de comunicació...) interessats en apropar-se, conèixer i aprofundir dins la nostra realitat socio-econòmica.

Mitjançant un equip interdisciplinari pretenem reflectir informacions, investigacions i dades rellevants que conformen la nostra Comunitat. Aquest primer butlletí, que no sempre tindrà caràcter monogràfic, és un exemple. Ho farem acudint a fonts pròpies i externes, citant sempre la seva procedència. En cap cas pretenem donar un caràcter definitiu i exhaustiu dels continguts. El nostre modest objectiu és oferir instruments d'informació, de treball i de reflexió als possibles usuaris.

Tenim l'esperança i la il·lusió que la nostra proposta, mitjançant un coneixement millor, actiu i rigorós de la nostra realitat, es sumi a altres iniciatives que tenen com a objectiu la millora del nivell de qualitat de vida i de la cohesió social dels ciutadans i ciutadanes d'aquestes illes.

¿QUÉ PREOCUPA AL CIUTADÀ DE LES ILLES?

	ILLES BALEARS (Baròmetre Gadeso març)	ESPANYA (Baròmetre CIS febrer)
1ER PROBLEMA	Droga i alcohol (33.2%)	Atur (66.8%)
2ON PROBLEMA	Carreteres (23.1%)	Terrorisme (65.2%)
3ER PROBLEMA	Urbanització territori (21.7%)	Immigració (31.1%)
4ART PROBLEMA	Vivenda (21.6%)	Droga i alcohol (15.6%)
5È PROBLEMA	Immigració (18.4%)	"Vaques boges" (9.1%)

Les empreses demoscòpiques que realitzem estudis sociològics hem incorporat com a indicador la percepció que té la població dels diferents problemes que hi ha en la societat. Aquesta percepció espontània ens permet als analistes conèixer la visió que els ciutadans tenen de la realitat, així com les seves preocupacions. A més, és una eina molt important per observar la seva evolució i transformació en el temps amb la incorporació de noves problemàtiques i noves realitats.

La utilització d'aquest indicador també ens permet establir comparacions en la percepció dels problemes que tenen els ciutadans i comprovar les diferències que es produeixen en un mateix context social. Prova d'això són els resultats obtinguts en els darrers baròmetres realitzats per l'empresa Gadeso a les Illes Balears i pel Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) per al conjunt de l'Estat espanyol. A continuació es presenten els resultats obtinguts en cada un d'ells.

Les diferències en la percepció dels principals problemes són molt evidents. A Espanya hi ha un posicionament majoritari que assenyalava l'atur i el terrorisme com les principals preocupacions del país. Destaca com a tercer problema la situació de la immigració, que en els darrers temps ha centralitzat bona part de l'actualitat informativa. A més distància, les drogues i les "vaques boges" són altres de les preocupacions dels espanyols.

La comparació amb els problemes assenyalsats per la població de les Illes Balears posa de manifest diferències en aquesta percepció.

La situació que es pateix a les Illes Balears amb la droga, l'alcohol i els seus entorns, l'estat de les carreteres i la preocupació per la urbanització del territori són els tres principals problemes que assenyalava la població. La immigració és, com en el cas espanyol, un problema a considerar però en aquest cas amb menys importància per part dels ciutadans de les illes.

Però al marge dels problemes que es consideren en cada cas hi ha també una diferència en la magnitud del posicionament: l'opinió pública espanyola és unànime a l'hora d'assenyalar l'atur i el terrorisme, ja que pràcticament set de cada deu ciutadans han escollit algun d'aquests dos problemes. A les Illes Balears no es troba aquesta unanimitat i la diversificació de respostes és molt alta entre els diferents problemes considerats.

Un comentari a part en el tema de l'atur. Mentre a Espanya és la principal preocupació de la població, a les illes es situa en una posició molt secundària fora de les preocupacions de la majoria dels ciutadans, fruit de la pròpia estructura econòmica i del mercat laboral que tenim a les Illes Balears.

PERCEPCIÓ DIFERENCIADA EN CADA ILLA

	ILLES BALEARS	MALLORCA	MENORCA	EIVISSA
1ER PROBLEMA	Droga i alcohol (33.2%)	Droga i alcohol (33.3%)	Transport públic (33.3%)	Droga i alcohol (50.0%)
2ON PROBLEMA	Carreteres (23.1%)	Immigració (27.1%)	Carreteres (30.7%)	Urbanit. territori (28.4%)
3ER PROBLEMA	Urbanit. territori (21.7%)	Vivenda (23.5%)	Medi ambient (23.3%)	Carreteres (23.9%)
4ART PROBLEMA	Vivenda (21.6%)	Seg. ciutadana (21.5%)	Turisme (22.7%)	Vivenda (21.3%)
5È PROBLEMA	Immigració (18.4%)	Urbanit. territori (20.4%)	Vivenda (18.3%)	Medi ambient (19.8%)
(Baròmetre Gadeso març)				

Es resultats globals obtinguts en el conjunt de les Illes Balears envers la percepció dels principals problemes amaga una realitat que es diferencia per illa, ja que en cada una d'elles aquesta percepció és diferent.

Com es pot observar, hi ha una percepció diferent dels problemes que afecten a cada illa. En el seu conjunt, només trobem un tema en el qual hi ha coincidència a l'hora d'assenyalar-ho com un problema, encara que en diferent intensitat: la vivenda.

La preocupació per la droga i l'alcohol s'evidencia a Mallorca i sobre tot a Eivissa, on el 50% de la població ho menciona com a problema. En canvi, a Menorca no surt reflectit com una de les principals preocupacions de la illa, que prioritza temes com el transport públic, les carreteres o aspectes relacionats amb el medi ambient. En relació amb aquest darrer problema, Menorca també creu que el turisme –la seva qualitat i excés- constitueix un dels seus problemes essent l'única illa que el menciona.

Els temes mediambientals i d'urbanització del territori també són una preocupació més o menys generalitzada en totes les illes, especialment a Menorca i Eivissa. Finalment, una de les característiques diferenciadores de Mallorca és la preocupació amb el tema de la immigració, preocupació que no s'evidencia a les altres illes. Aquest fet és raonable si pensem que el fenomen de la immigració afecta principalment a Mallorca que acull vuit de cada deu dels immigrants extracomunitaris que arriben a la nostra comunitat.

LA IMMIGRACIÓ A LES ILLES BALEARS

El coneixement del volum real de població immigrant extracomunitària resident a les Illes Balears és molt imprecís i tan sols es pot abordar des d'una manera aproximada. Les dades que es faciliten des de Delegació del Govern només reflexen aquells immigrants que es troben en situació regular, deixant al marge els que estan en situació irregular. Segons les conclusions de l'informe "Els immigrants extracomunitaris a la comunitat de les Illes Balears", publicat per la conselleria de Benestar Social del Govern de les Illes Balears, les dades indiquen que en quatre anys la Comunitat ha passat de poc més de 6.000 immigrants extracomunitaris a més de 20.000.

La major part d'aquests "nous arribats" es concentren a Mallorca (77.5%); Menorca és la illa on pràcticament és inexistent aquesta població (amb un 5,5%) mentre que Eivissa concentra un nivell mitjà d'immigrants. (18%). Si a nivell insular es donen aquestes diferències en les pautes d'assentament, a nivell municipal aquestes encara són més accentuades. Municipis que no coneixien la presència d'immigrants han vist créixer el seu nombre, i així municipis com Inca i Manacor aglutinen part d'aquesta població que fins fa poc es concentrava a Palma i Sa Pobla.

El perfil sociològic d'aquesta població reuneix les següents característiques: principalment provenen de l'Àfrica del Nord (33%) i de Sud Amèrica (33%); seguit d'altres nacionalitats amb un 9% de l'Europa de l'est, un 8% de la resta d'Àfrica, un 8% de Centre Amèrica i un 9% de la resta d'Àsia. En línies generals són una població jove, sovint sense lligams familiars i amb fortes desigualtats de gènere (depenent de la seva nacionalitat). El nivell d'instrucció és molt diversificat i va des de nivells d'estudi molt baixos dels africans i asiàtics a nivells d'estudis elevats dels immigrants de l'Europa de l'est i dels sud-americans. La situació laboral d'aquest col·lectiu es resumeix en contractes a temps parcial o temporals de sectors molt concrets

LA DROGA, EL PRINCIPAL PROBLEMA

La droga, l'alcohol i els seus entorns son percebuts per tota la població com un dels principals problemes que afecten a les Illes Balears. Tant per sexes, com en els diferents intervals d'edat, els resultats posen de manifest una especial preocupació davant la situació que pateix aquesta Comunitat pel tema. Al marge d'aquest, els homes prioritzen problemes com l'estat de les carreteres. Per les dones es menys important i en canvi estan més preocupades per la vivenda.

L'estat de les carreteres té rellevància en totes les sub-mostres (sexe i edat) i és un aspecte considerat per tots com un problema. En canvi, el medi ambient és un tema que preocupa principalment al sector més jove de la població menor de 30 anys.

Els resultats obtinguts segons el tamany del municipi també confirmen la droga, alcohol i els seus entorns com els principals problemes que la població creu que hi ha a les Illes Balears. Només en el cas dels municipis d'entre 5001 i 15.000 habitants, les carreteres són la principal preocupació seguit però de la droga com a segon problema. La vivenda també és un dels temes que en general és vist com a problema, especialment a mesura que es va reduint el tamany del municipi.

Finalment, a la ciutat de Palma destaca la importància que es dona a la immigració i a la

L'INICI EN EL CONSUM DE DROGUES

Les dades referides al consum de drogues i substàncies que generen addicció a les Illes Balears són molt imprecises i no reflexen la situació real. Segons les estimacions de Projecte Home, en la nostra Comunitat hi ha la sospita que el nombre de drogaaddictes és el doble de la mitja nacional.

Però un dels aspectes més preocupants en el tema de les drogues és l'edat d'inici en el consum. Les conclusions que ens aporta l'estudi de "Els joves que surten de marxa" realitzat per l'equip d'Amador Calafat posen de manifest que els joves s'inicien en el consum de drogues de forma escalonada, facilitat per la funció introductòria que tenen algunes substàncies com el tabac i l'alcohol. L'inici de consum en una edat primerenca d'alguna d'aquestes substàncies és un factor de risc en l'ús i abús d'aquestes i d'altres substàncies.

L'edat en la qual es comença a consumir les "drogues legals" es situa en els 14 anys. Després del tabac i l'alcohol es comença en el consum d'altres drogues. L'itinerari en el consum de drogues segons l'edat d'inici ens pot marcar un retrat caracteritzat pel consum de cannabis al voltant dels 16 anys i d'amfetamines i el LSD cap als 17 anys. La cocaïna es retarda als 18 i 19 anys, a l'igual que l'heroïna. L'aspecte més alarmant d'aquestes dades és la sospita, cada vegada més contrastada, que l'edat d'inici en el consum de drogues ha baixat una mitja d'entre un i dos anys.

seguretat ciutadana com a problema mes enllà de la simple seguretat física o policial. Aquesta percepció, en canvi no es produeix en la resta de municipis. Per altra banda, la falta d'importància que la població de les Illes dona al pro-

blema de l'atur es reafirma en els resultats per municipis i només a Palma és considerat com a problema, encara que no és una de les principals preocupacions.

PRINCIPALS PROBLEMES, PER SEXE I EDAD (resposta espontània)

	ILLES BALEARS	HOMES	DONES
1ER PROBLEMA	Droga i alcohol (33.2%)	Droga i alcohol (29.6%)	Droga i alcohol (36.9%)
2ON PROBLEMA	Carreteres (23.1%)	Carreteres (27.4%)	Vivenda (21.1%)
3ER PROBLEMA	Urbanit. territori (21.7%)	Urbanit. territori (23.0%)	Urbanit. territori (20.4%)
4ART PROBLEMA	Vivenda (21.6%)	Vivenda (22.1%)	Seg. ciutadana (18.9%)
5È PROBLEMA	Immigració (18.4%)	Immigració (19.3%)	Carreteres (18.7%)

	18-30 ANYS	31-50 ANYS	51-65 ANYS	+ 65 ANYS
1ER PROBLEMA	Medi ambient (29.2%)	Droga i alcohol (28.8%)	Droga-alcohol (36.7%)	Droga-alcohol (42.0%)
2ON PROBLEMA	Droga i alcohol (29.2%)	Urbanit. territori (28.0%)	Carreteres (27.1%)	Seg. ciutadana (27.5%)
3ER PROBLEMA	Vivenda (27.7%)	Carreteres (23.2%)	Seg. ciutadana (19.6%)	Immigració (17.9%)
4ART PROBLEMA	Carreteres (24.3%)	Vivenda (22.7%)	Aigua (19.2%)	Carreteres (17.9%)
5È PROBLEMA	Transport públic (23.2%)	Immigració (21.2%)	Vivenda (17.5%)	Aigua (16.9)

(Baròmetre Gadeso març)

LA VIVENDA OCUPA I PREOCUPA

El darrer Baròmetre del CIS evidencia el fet que la vivenda només preocupa a un 2,3% de ciutadans espanyols. Pel contrari, per al conjunt de les Illes Balears la vivenda representa un problema real per un 21,6% de la població. Per illes, la vivenda es situa com a tercer problema a Mallorca, com a quart problema a Eivissa i com a cinquè problema a Menorca. En tots els casos, el percentatge és superior al 21%.

Resulta significatiu que la vivenda preocupi a un 27,7% de les persones joves consulta-

des (de 18 a 30 anys). A la investigació no es precisa si el sistema d'accés demanat és la compra o el lloguer. En qualsevol cas es posa de manifest la dificultat d'emancipament de la llar familiar.

És rellevant que la preocupació per la vivenda resulti també més elevada a les poblacions amb menor número d'habitants. Aquest fet pot reflectir una certa pressió de la demanda en aquest tipus de municipi, no tan sols de la població autòctona sinó també de l'estrangera.

PRINCIPALS PROBLEMES, PER TAMANY DE MUNICIPI

	- 5000 hab.	5001-15.000 hab
1ER PROBLEMA	Droga i alcohol (35.8%)	Carreteres (34.8%)
2ON PROBLEMA	Vivenda (21.2%)	Droga i alcohol (31.5%)
3ER PROBLEMA	Transport públic (21.2%)	Vivenda (29.3%)
4ART PROBLEMA	Turistes (21.2%)	Aigua (23.4%)
5È PROBLEMA	Aigua (19.7%)	Immigració (16.8%)
	+ 15.000 hab.	PALMA
1ER PROBLEMA	Droga i alcohol (34.2%)	Droga i alcohol (31.3%)
2ON PROBLEMA	Urbanit. territori (24.4%)	Immigració (30.5%)
3ER PROBLEMA	Carreteres (23.7%)	Seg. ciutadana (24.4%)
4ART PROBLEMA	Vivenda (21.0%)	Urbanit. territori (21.8%)
5È PROBLEMA	Medi ambient (20.8%)	Atur (19.3%)

(Baròmetre Gadeso març)

LA MANCA DE SÒL URBÀ ASSEQUIBLE

Una recent investigació realitzada per encàrrec de l'IBAVI posa de manifest que durant els propers deu anys la demanda a les Illes Balears es situa en les 9000 vivendes anuals. Al mateix temps, segons dades de la patronal de la Construcció, a la nostra Comunitat es poden calcular en unes 22.000 el nombre de famílies que no poden accedir a una vivenda a un preu de compra superior als 14 milions de pessetes, donat el seu poder adquisitiu.

En aquests moments, i també segons la patronal de la Construcció, la repercussió del preu del terreny en el preu de la vivenda oscil·la des dels 4,5 milions als 6 milions de pessetes per unitat. Entre altres factors, aquesta repercussió té com a conseqüència natural la impossibilitat de promocionar vivendes a preus assequibles.

Segons diverses fonts consultades, la repercussió del preu del terreny sobre el preu final de la vivenda hauria de ser de 1,5 milions de pessetes per unitat. Així doncs, sembla urgent l'obtenció de sòl públic com una de les mesures que pugui facilitar l'accés generalitzat a les vivendes.

GRUP GADESO

ESTUDIS SOCIOLÒGICS,
DEMOGRÀFICS I DE MERCAT

TURISME I TRANSPORTS

PROGRAMES EUROPEUS,
ASSESSORAMENT EMPRESES

COMUNICACIÓ. GESTIÓ DE MITJANS